

Seken Korin Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rımərai nəkukuə i kani mə Seken Korin. In ruvərai raka Fas Korin məkwə nepwın həukurau nənə in rırai mwi sə i mərhi pen i revən. Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi ihi kusen səvənraha, mamho ihi noien ərəha me. Pol revən fwe Korin mətə rarə ouihi a ti nəri nə mə irəha həpkrərig mhə ia noien ərəha me səvənraha. Nənə nəkur əfwaki me nepwın həpkini mhə nıpərhiendien ia Pol mə in aposol pərhiien riti səvəi Kumwesən. Nəpın Pol rəpwəh irəha mevən fwe profens Masetonia, in rerin ragien pik nəpın Taetas ruvehi nəgkiariien amasan muvehe mə nakalasia me fwe Korin hənətə sas ia noien ərəha me səvənraha nənə mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha. Nəpın Pol rıregi nəgkiariien nəha, in rırai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nəkur Korin. Ia nıpəri nəkukuə i sə rakupwən Pol rini pen ti nəkur Korin mə rerin ragien ti nəri nə mə irəha hənəpwəh noien ərəha me səvənraha mamho noien amasan sə Kumwesən rokeikei. Ia nıpəri nəkukuə sə rakurirə Pol raməgkiari atukw a ia in mine nərmama səməme kamhəmwəki in mamhəni ərəha in.

¹*Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rıməni nəkwan mə tako, mine piəvtaha Timoti.

* **1:1:** 1Kor 1:1

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, mine nərmama me pam səvəi Kumwesən fwe profens nəha Akaea.

² *Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, krouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kımiaha.

Kumwesən sə in nukune noien səvəi nasituien

³ *Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo, in Tata sə in nukune napiien, nənə in Kumwesən sə in nukune noien səvəi nasituien me pam. ⁴ In ramasitu ia kımaha ia nəmisəien me pam səkimaha, mə kımaha iahəukurən nasituien ia nərmama ia nəmisəien me səpəmsəpə səməme irəha haməregi. Nənə kımaha tahasitu ia nirəha ia noien səvəi nasituien sə Kumwesən rino m kımaha. ⁵ *Rəmwəhen a ia nəmisəien sə Kristo rıməuvehi, nəmisəien nəha rauvehe pik mwı ia nımıruien səkimaha. Ia noien a mwı nəha, ti nəri nə mə kımaha iahəməuvehe mho kuatia kımaha Kristo, Kumwesən ramasitu pik ia kımaha, nənə noien nəha ramevən mwı ti nərmama nepwın. ⁶ *Trini minuə kımaha iahamregi nəmisəien, mətə in nə trasitu ia kımiaha muvehimıru kımiaha. Trini minuə Kumwesən rasitu ia kımaha ramo mə kımaha iahəukurən nasituien ia kımiaha. Nənə kwənkwai nasituien nəha raukuə ia nımıruien səkimiaha, nənə nəpın hiarə ia nəmisəien kuatia a tsarə irə trasitu ia kımiaha mə tihərer əknekın ia nəpın me. ⁷ Kımaha iahənəmri pen əknekın nətərigien səkimaha ia Kumwesən tukumiaha mə tihərer əknekın. Ro iamınhi irə ti

* **1:2:** 1Kor 1:3 * **1:3:** Efes 1:3, 1Tes 1:3, Rom 15:5 * **1:5:** Sam 34:19, Sam 94:19
* **1:6:** 2Kor 4:15

nəri nə mə kitaha pam samarə ia narəien kuation a mə kimiaha tihəregi nəmisəien sə iahamarə irə, nənə ia noien a mwi nəha Kumwesən trasitu ia kimiaha rəmwhen ramasitu ia kimaha.

⁸ *Piak me, kimaha iahokeikei mə tihəukurən amasan nəp̄in sikai sə iahənarə irə ia profens nəha Esia. Nəp̄in nəha riskai pik tukumaha, mo rerimaha rirhi mə ko iahəpkimiru mhə mamhəuvən. ⁹ Kimaha iahamregi rəmwhen kinəkiri raka kimaha mə tahemhə. Mətə narimnari me nəha haməuvehe mə kimaha tahəpwəh nət̄igiteien ia niskaiien atukw səkimaha, mətə tahət̄igite ia Kumwesən sə ramo nərmama hemhə hətui mwi. ¹⁰ *Ia nəp̄in nəha ipaka kimaha iahemhə, mətə in riməuehimiru kimaha. Nənə in trauvehimiru kimaha iam̄inhi irə mənevən. Iahənəmri pen əknekin nət̄ar̄igien səkimaha irə mə in truvehimiru mwi kimaha. ¹¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhasitu ia kimaha mhəfwaki tukumaha. Tiho iam̄inha irə mə nərmama həp̄ik tuhəni tanak m Kumwesən ti narimnari amasan me səməme in tro m kimaha ti nəri nə mə nərmama həp̄ik hənəfwaki tukumaha.

Pol rərari ia nət̄ar̄igien səvənhi m̄ine nəfe tro

¹² *Nari riti kimaha iahaməgkiari ərpwi irə. Kimaha iahamregi fwe ia rerimaha mə ro n̄ipər̄hienien. In i mə noien səkimaha ia təkure t̄iprənə iahəno m nərmama nepw̄in, mhəno mwi m kimiaha rəpi raka, in noien sə raməmak irapw ia kwopun ukuraan. Iahaməni a nəgkiariien pər̄hien rəmwhen sə Kumwesən rokeikei.

* **1:8:** Wok Me 19:23, 1Kor 15:32 * **1:10:** 2Tim 4:18 * **1:12:** Hip 13:18, 2Kor 2:17, 1Kor 1:17

Iahəpkəgkiari mhə ia nukurəniēn səkīmaha səvəi tīprənə, mətə iahaməgkiari ia namasanien səvəi Kumwesən. ¹³⁻¹⁴ *Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iahəpkrai mhə nəgkiariien riti sə riskai tukumiaha ti nəvsiniien, uə ti nukurəniēn nīpwrān. Təkwtəkwwuni hiəuvəukurən nətərigien səkīmaha kwopti, mətə iakokeikei pīk mə nəpīn riti tihəukurən pam. Nənə ia noien nəha, nəpīn Iesu Iərimənu səkītaha truvehē mwi, kīmiaha tihagien tukumaha rəmwhēn a mwi mə kīmaha iahamagien tukumiaha.

¹⁵⁻¹⁶ *Tī nəri nə mə iakukurən mə hiamagien tukumaha, nətərigien kupwən səiou mə takevən fwe profens nəha Masetonia, mukupwən muvehē mətōni kīmiaha, nənə nəpīn takrərig takuvehē mwi mətōni kīmiaha. Ro pen tihəuvehi namasanien m kəru, nənə kurirə irə tihasitu ia nirak ia suatuk səiou ti nevəniēn fwe ia tənə Jutia. ¹⁷ Mətə iakīnəpwəh. Ro pen rosi rerīmiaha rīrhi mə nəpīn iakamətərig mə tako iamīnha irə nətərigien səiou ramaiuaiu? Uə rosi iakəmwhēn a ia nərmmama nepwīn səvəi tīprənə kāmhəni nəgkiariien mi nəha “Ouəh” mīne “Rekəm” ia nəgkiariien kuatia a?

¹⁸ Kīmiaha hiəukurən mə Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpīn me. Nənə kīmaha mwi nəgkiariien səkīmaha tukumiaha rīpko mhə “Ouəh” mīne “Rekəm.” ¹⁹ *Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Tīni Kumwesən i Iesu Kristo sə iahamarəvisau irapw tukumiaha kīmrahar Saelas mīne Timoti, rīpko mhə “Ouəh” mīne “Rekəm,” mətə ia Kristo, nəpīn me pam nəgkiariien

* **1:13-14:** 2Kor 5:12, Fil 2:16 * **1:15-16:** 1Kor 16:5-6 * **1:19:** Wok Me 18:5

səkīmaha in nə “Ouəh.” ²⁰ *Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə promes me pam səvəi Kumwesən həuvehe mho nīpərhiēnien i ia Iesu Kristo. Kitaha səuvəuvehe mhəno kuatia kitaha min, ro pen səukurən nīnīien “Ouəh” ti nuvehi utəien nəghi Kumwesən. ²¹ Kumwesən a ramo kīmaha iahamərer əknekīn ia Kristo kitaha m kīmīaha. In rīmərfi kitaha, ²² *məmri Nənimwīn səvənhi ia reritaha rahatən pen mə kitaha nərmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Nənimwīn nəha ramarə ia reritaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me səməme rīnəmri karen mə səkītaha.

²³ *Təkwtəkwwuni iakaməkwein Kumwesən mə trīregi nəgkiariien i səiou. Trīni mīnuə iapki ni mhə nīpərhiēnien, pwəh in rərpwīn noien ərəha səiou. Iou iakīnapkuvehe mhə fwe Korin ti nəri nə mə iapkokeikei mhə mə takīni nəgkiariien sikai riti tukumīaha. ²⁴ *Kīmaha iahəpwəh nokeikeiēn mə tahərimənu ia nahatətəien səkīmīaha, rekəm. Mətə taho wok kitaha m kīmīaha ti nagīenien səkīmīaha, ti nəri nə mə hīənərer əknekīn raka ia nahatətəien səkīmīaha.

2

¹ *Ro pen iakuvəni raka ia rerik mə ko iapkuvehe mhə mwi mətoni kīmīaha mo rerīmīaha rəmisə. ² Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kīmīaha a hīamo rerik ramagīen, mətə trīni mīnuə iako rerīmīaha rəmisə, nənə iərmama riti riwən sə tro rerik ragīen. ³ Nənə iakīmərai nəkukuə nəha

* **1:20:** Rev 3:14 * **1:22:** 1Jon 2:27, Efes 1:13-14, 2Kor 5:5, Rom 8:16-17 * **1:23:** Rom 1:9, 2Kor 11:31 * **1:24:** 1Tes 5:3 * **2:1:** 1Kor 4:21, 2Kor 12:21

mə nəpɪn iakuvehe mətoni kɪmiaha tapkreɟi mhə rerik rəmisə. Iakəpwəh nokeikeien mə nərmama səməme tuhaməkeikei mhə rerik ragien, tuho rerik rəmisə. Iou iakuvəukurən raka mə kitaha kuatia a, nənə nəpɪn rerik ragien, kɪmiaha mwi rerimiaha tragien. ⁴ *Ro pen nəpɪn iakimərai nəkukuə nəha m kɪmiaha rerik rəmisə pik tukumiaha, mərkwəpɪr, nise nənimek raiu tukumiaha. Iapkraɟi mhə nəkukuə nəha mə tro rerimiaha rəmisə, mətə iakimərai mə tihəukurən nokeikeien i səiou rasori tukumiaha.

Nakalasia me fwe Korin tuhaməkeikei mhenouenou noien ərəha sə iərmama nəha rino

⁵ *Mətə iərmama nəha rino noien ərəha, in rɪpko mhə rerik rəmisə, mətə rino mə kɪmiaha pam rerimiaha rəmisə kwopti. Iakani nəgkiariien i məpwəh nokeikeien mə triskai pik ti iərmama nəha, ⁶ ti nəri nə mə nərpwinien nəha kɪmiaha hiəpik hiəno min ti noien ərəha səvənhi rinəmwhen raka. ⁷ Təkwtəkwni nəha tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha səvənhi nənə mhomasan rerin, mə rerin trəpwəh nəmisə pikien muvehi irapw nətərigien səvənhi. ⁸ Iakaməres kɪmiaha mə tiho pwəh in rukurən nokeikeien səkɪmiaha tukwe. ⁹ *Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə in nə nəri iakimərai nəkukuə nəha tukwe, mə takətoni ro kɪmiaha mə tiho nəkwak ia narimnari me pam uə rekəm. ¹⁰ Trini mɪnuə hiənənouenou noien ərəha səvəi iərmama riti, iou mwi takenouenou irə. Trini mɪnuə iərmama nəha rino nəri ərəha me nepwɪn mə iou takaməkeikei menouenou noien səvənhi, mətə

* 2:4: Wok Me 20:31 * 2:5: 1Kor 5:1 * 2:9: 2Kor 7:15, 10:6

iou iakinenouenou raka noien sāvānhi ia nāmri Kristo ti nasituēn ia kīmiaha. ¹¹ *Iakamo noien nāha kamo Setan rouraha kītaha ia neikuāien me sāvānhi. Iakani iamīnhi ti nāri nā mā kītaha sāvūukurān raka nātārigien me sāvānhi sāmāme in ramesi pen.

Kumwesān ramo nārmama kamhāukurān Kristo ia aposol me sāvānhi

¹² *Nāpīn iakevān fwe ia taon nāha Troas mā takāvisau irapw nāgkiariēn amasan sāvāi Kristo, iakātōni mā Iārimānu sākītaha rīnāsevār ia tāpīnhā miou mā tako wok fwe ikīn. ¹³ *Mētā iakamētārig pik mīpkarpwīs mhā, ti nāri nā mā iāpkātōni mhā piak Taetas ia kwopun nāha. Nānā iakāsākīr mīnraha mier mevān fwe ia profens nāha Masetonia.

¹⁴ Mētā iakamāgnāgīni Kumwesān ti nāri nā mā ia nāpīn me in ramiri kīmaha ia Kristo, mamo kīmaha iahāmwhēn ia nārmama me i kamhākūrīrā ia kīg riti sā rīnāruagān pam, māmārīg pen fwe imwāni. Ia nāpīn me Kumwesān ramo nukurānien ia Kristo rauku pen ia kīmaha mamevān ia kwopun me. Nārmama kamhāregi nukurānien nāha rāmwhēn ia nāri riti kamregi nīpekīn. ¹⁵ *Iakani iamīnhi irā ti nāri nā mā kīmaha iahāmwhēn ia nīmwākmwāki nāri nīpekīn rapēin amasan Kristo rauvani ti nāgnāgīniēn Kumwesān nīse napw irā ramevān ti nārmama sāmāme Kumwesān rauvehimīru irāha, mamevān mwi ti sāmāme kamhāvūvān

* **2:11:** Luk 22:31 * **2:12:** Wok Me 14:27, 1Kor 16:9 * **2:13:**
Wok Me 20:1 * **2:15:** 1Kor 1:18

mə tuhəmhə. ¹⁶ *Səməmə kəmhəuvən mə tuhəmhə həregi kīmaha iahəmwhən ia nīpeki nīse napw nəha sə rauku pen ia nemhəien mamevən ti nemhəien. Səməmə Kumwesən rauvehimīru irəha həregi kīmaha iahəmwhən ia nīse napw nəha sə rauku pen ia nīmīruien mamevən ti nīmīruien. Wok nəha wok asori. Sin rukurən noien? ¹⁷ *Kīmaha iahəpkəmwhən mhə ia nərmama me nəha həpik kəmhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən ti nuvehien a mane, rekəm. Mətə Kumwesən rīnərhi pehe kīmaha. Ia Kristo kīmaha iahəmənī irapw nəgkiariien amasan səvənhi ia nəmri Kumwesən, nənə nəgkiariien səkīmaha rauku pen a ia rerīmaha sə ratukwatukw.

3

Nəkukuə riti kīmərai rani sas ia Pol mine in me nepwīn

¹ *Rosi rerīmīaha rīrhi mə iahənəməfiəutə mwi kīmaha ia nəmrīmīaha, mətə rīpkō mhə iamīnhi irə. Nəpīn nərmama pwiəpwiə me həuvehe imwəmīaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukuə riti kīmīaha me nepwīn həmərai ti nīni irapwien irəha tukumīaha, ti nəri nə mə hiəreirei irəha. Nənə nəpīn həier mhəpwəh kīmīaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukuə səkīmīaha ti noien kīmīaha me nepwīn həukurən irəha. Kīmīaha hiənuə tiho iamīnhi irə ia kīmaha? Rekəm! ² *Kīmīaha atukwatukw hiəmwhən ia nəkukuə səkīmaha rani sas ia kīmaha. Nəkukuə nəha kīmərai pen ia

* **2:16:** Luk 2:34, 2Kor 3:5-6 * **2:17:** 2Kor 1:12, 1Tes 4:11
 * **3:1:** 2Kor 5:12, Wok Me 18:27, Rom 16:1 * **3:2:** 1Kor 9:2

rerimaha, narmama pam tuhəvsini mhəukurən.
 3*Ro nukurənien i tukunraha hətoni mə Kristo əpa
 rimərai nəkukuə nəha, məmri pehe ia rəgimaha
 mə tahərhi pen i ramevən. In rəpkrai mhə nəkukuə
 nəha ia nəri kamrai nari irə, mətə rimərai nəkukuə
 nəha ia Nənimwin i in səvəi Kumwesən sə ramiru.
 Nənə rəpkrai pen mhə ia kəruətərei sə rəpwərpwə,
 mətə rimərai pen ia reri narmama.

4*Kimaha iahəpkehekir mhə mə tahəni iamini
 irə, ti nəri nə mə kimaha iahəvəvəhe mhəno
 kuatia kimaha Kristo, nənə mamhahətətə əknekən
 ia Kumwesən. 5 Kimaha iahəmwhen ti noien
 wok i, mətə ko iahəpkini mhə mə nari riti rauku
 pehe atukw a tukumaha. Kimaha iahəmwhen ti
 nəri nə mə Kumwesən ramasitu ia kimaha. 6*In
 rino kimaha iahənəmwhen ti noien wok kimaha
 iotukwininari me səvəi nəgkariien vi səvənhi sə
 in rinərihi tərini əknekən. Nəgkariien vi nəha
 rəpkuku pen mhə ia Loa sə kimərai, mətə riməuku
 pen ia Nənimwin səvəi Kumwesən. Iakani iamini
 irə ti nəri nə mə Loa sə kimərai ramousi əpune
 iərmama, mətə Nənimwin səvəi Kumwesən rauvei
 pehe nimiruien.

*Nəgkariien vi kinərihi tərini əknekən ramser pik
 anan rinəpi raka Loa*

7*Fwe kupwən, nəpin Loa sə kimərai pen ia
 kəruətərei kəru riməvəhe vi a, riməvəhe irau
 nukuraanien səvəi Kumwesən. Nukuraanien
 nəha rəhiəpwən nənime Moses ramser pik.
 Nəkur Isrel ko həpkəti əter pen mhə ia nənime

* **3:3:** Eks 24:12, Jer 31:33, Esik 36:26-27

* **3:4:** 2Kor 2:16

* **3:6:** Jer 31:31, 1Kor 11:25, Jon 6:63, Rom 7:6

* **3:7:** Eks 34:30

Moses, nəri auər a mə nukuraanien nəha ia nənimen rinameiwaiu. Noien səvəi Loa nəha ramo mə iərmama remhə, mətə rıməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən. ⁸ *Mə ro iaminihi irə rəfo ia noien səvəi Nənimwɪn Ikinan? Tukətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka. ⁹ *Nəgkiariien akuas səvəi Loa sə raməkiri nərmama mə tuhaməkeikei mhemhə kamətə nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser, mətə mə ro iaminihi irə nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekɪn sə ramo nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, tukətoni mwi nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka. ¹⁰ *Nipərhiien, nəgkiariien akuas səvəi Loa sə kamətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə, təkwtəkwuni nəha kəpwəh nətoniien nukuraanien nəha irə, ti nəri nə mə nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekɪn ramser pik anan rinəpi raka Loa nəha. ¹¹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa rıməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən, mətə triwən mwi rəmwhen ia nukuraanien sə rıməser ia nəmri Moses. Mətə nəgkiariien vi Kumwesən rinərihi tərini əknekɪn trarə rerɪn, miser pik məpi raka.

¹² Ti nəri nə mə kimaha iahəukurən amasan nəri nəha mə ro iaminihi irə, ro pen kimaha iahamətigase, ¹³ *mhəpkəmwhen mhə ia Moses. In rınousəman nənimen ia tinari əgeigei mə nəkur Isrel tuhəpwəh nətoniien mə nukuraanien sə raməhiəpwɪn nənimen rınamiwən. ¹⁴ *Mətə nətərigien səvəi nəkur Isrel me nəha fwe kupwən kinərəpinhə i. Nənə meste pehe nəha ipwet mine

* **3:8:** Kal 3:2,5 * **3:9:** Dut 27:26, Rom 1:17, 3:21 * **3:10:** Eks 34:29 * **3:13:** Eks 34:33-35 * **3:14:** Rom 11:25

nəp̄in irəha həvsini nəgkiariien akuas səvəi Loa, irəha həpkregi sas mhə nəfe rani, ti nəri nə mə nari riti ramərəpinhə nətərigien səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei sə rinousəman nənime Moses. Mətə Kristo əpa rukurən nuvehi rakaien nəri nəha ia nətərigien səvəi iərmama nəp̄in iərmama ruvehe mo kuatia irau min. ¹⁵ Ouəh meste pehe nəha ipwet mine, nəp̄in həvsini Loa səvəi Moses, nari riti raməsisəg ia nətərigien səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei nəha sə rinousəman nənime Moses fwe kupwən. ¹⁶ *Mətə tr̄ini minuə iərmama riti ruvsini in muvehe ti Iərimənu səkitaha, tinari nəha trier raka. ¹⁷ *Iərimənu nəha səkitaha in Nən̄imw̄in Ikinan. Nənə kwopun Nən̄imw̄in Ikinan ramarə ik̄in, in rafi nari ia nərmama. ¹⁸ *Kitaha pam i səpkuvegi mhə nəmritaha rəmwhen ia Moses, mətə nəmritaha ramser kamətə nukuraanien səvəi Iərimənu ia kitaha. Ia nəp̄in me in rauvsini n̄im̄iruien səkitaha mə tsəuvehe mhəmwhen irə sarə ia nukuraanien riti mharə mhəuvən mwi ia riti. Noien i rauku pen ti Iərimənu səkitaha in nə Nən̄imw̄in Ikinan.

4

Kumwesən ruvei pen wok m aposol me

¹ *Kumwesən rapi tukumaha nənə muvei pehe wok i m kimaha ro pen tahəpwəh nəp̄ouien i.
² *Kimaha iahəuvəvei pen raka təkutamaha ia noien afafa me mine noien me səməme ho naurisien. Iahəpkavən mhə ia noien səvəi

* **3:16:** Rom 11:23,26

* **3:17:** Jon 8:32,36, Rom 8:2, Kal 5:1

* **3:18:** Eks 16:7, 24:17

* **4:1:** 2Kor 3:6

* **4:2:** 2Kor 2:17,

1Tes 2:5, 1Kor 1:18

neikuaien, uə iahəpkuvsini mhə nəgkiariien səvəi Kumwesən, rekəm. Mətə kimaha iahaməni irapw nəgkiariien pərhiən ia nəmri nərmama me pam mə irəha tuhəkiri noien səkimaha mhəukurən ia rerinraha mə kimaha iahamo noien atukwatukw ia nəmri Kumwesən. ³ Rosi nəgkiariien amasan sə iahaməni irapw ramərkwafə ti nərmama nepwɪn, mətə ramərkwafə a ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə. ⁴ *Irəha ko həkini mhə nɪpərhiənien ia nəgkiariien amasan nəha, ti nəri nə mə Setan i, iəremhə sə ramərimənu ia tɪprənə i, rɪnəusəman nətərigiən səvənraha, mamə irəha həpwəh nətəniien nukuraanien sə raməhiəpwɪn irəha. Nukuraanien nəha rauku pen ia nəgkiariien amasan sə raməvisau nasoriien səvəi Kristo. Kristo nəha in rəmwhen atukwatukw ia Kumwesən. ⁵ *Kimaha iahəpkəvisau atukw mhə kimaha, mətə iahaməvisau Iesu Kristo mə in lərimənu, nənə kimaha nərmama iahamo tukwini nari m kimiaha ia nəghi Iesu. ⁶ *Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən nəha rɪməni mə, “Pwəh nukuraanien ruək məhiəpwɪn kwəpun rɪpitəv ikɪn,” in raməhiəpw ia rərimaha, mə kimaha iahəukurən nətəniien nukuraanien səvəi Kumwesən, nənə iahətoni nukuraanien nəha ramser ia nənime Kristo.

Aposol me həpkiskai mhə ia niskaiien atukw səvənraha

⁷ *Mətə kimaha iahaməuvehi nəri amasan nəha ia nɪpwramaha me i kɪno ia tɪprənə həpkiskai mhə. Ro iamɪnhi irə mə trahətən pen mə niskaiien

* **4:4:** Efes 2:2, Kol 1:15, Hip 1:3 * **4:5:** 2Kor 1:24 * **4:6:** Jen 1:3, Aes 9:2, 2Kor 3:18 * **4:7:** 2Kor 5:1

amasan naha rəpi raka riməuku pen ti Kumwesən, ripkuku pehe mhə tukumaha. ⁸ *Ia nəpın me kimaha iahamregi rərəha ia narimnari me ripik, mətə iahəpkimwei mhə. Nəpın me nəpwın iahəreirei suatuk, mətə iahaməmwur mhəpwəh nəpwəhien. ⁹ Nərmama hamo nərəhien m kimaha, mətə Kumwesən ripkəpwəh mhə kimaha. Hamousi kimaha, mətə həpkouraha mhə kimaha. ¹⁰ *Ia nəpın me rəmwhen mə kimaha iahaməuvehi nemhəien səvəi Iesu ia nipwramaha, ro iamınhi irə mə nərmama həukurən nətoniien mwi nimiruien səvəi Iesu ia nipwramaha. ¹¹ *Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimaha iahamarə, nəpın me pam kauvei pen kimaha mə tahemhə ti nəghi Iesu. Ro iamınhi irə mə nərmama tuhətoni nimiruien səvənhi ia nipwramaha sə tripkemhə ia nəpın riti. ¹² Noien naha nipwran mə nemhəien ramowok ia kimaha, mətə nimiruien ramowok ia kimiaha.

¹³ *Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iakinahatətə ro pen iakani.” Ia noien kuation a səvəi nahatətəien kimaha mwi iahənahatətə ro pen iahaməni.

¹⁴ *Kimaha iahəukurən amasan mə Kumwesən sə rino lərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien, in tro kimaha mine kimiaha, kitaha pam sətui mwi ia nemhəien kitaha Iesu, nənə mərpwi irapw kitaha ia nənimen. ¹⁵ *Narimnari me i, kimaha iahamo ramasitu ia kimiaha mə nəpın namasanien səvəi Kumwesən rivi pehe nərmama həpik mwi həuvehe ti Kristo, nənə nərmama həpik

* **4:8:** 2Kor 1:8, 7:5* **4:10:** 1Kor 15:31* **4:11:** Rom 8:36* **4:13:** Sam 116:10* **4:14:** 1Kor 6:14* **4:15:** 2Kor 1:3-6

mwi tuhəni tanak ti Kumwesən, mhəuvehi utə nəghin irənhə anan.

16 *Narimnari me nəha ho kimaha iahəpwəh nəpouien i. Nəri auər a mə nīpwramaha iruə ramevən mə trərəha, mətə rerimaha fwe imwə Kumwesən ramo mə ramərməvi ia nəpīn me.

17 *Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nəmisəien me i saməregi ia təkure tīprənə i irəha nəri auər a, həkərə əpwəmwis mhə, mətə haməpnəpenə ia kitaha ti narəien rerin sə raməhiapw mamasan pīk məpi raka. 18 *Nənə ro iamīnhi irə, nənimemaha həkərəer pen mhə ia narimnari me kamətoni, mətə hamərəer pen ia narimnari me kīpkətoni mhə. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə narimnari me kamətoni irəha narimnari me səvəi təkwtəkwuni a, tuhəpkiwən, mətə narimnari me kīpkətoni mhə irəha tuharə rerin.

5

Nīpwrataha sə vi fwe ia neiai

1 *Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nīpwrataha rəmwhen ia nimwə tapolen samarə irə səvəi nəpīn ouihī a ia tīprənə i. Nənə kitaha səukurən mə trīni mīnuə nīpwrataha i ruvehe memhə mərəha, mətə fwe ia neiai nīpwrataha vi fwe ikin sə rəmwhen ia nimwə riti rīpko mhə iərmama rīno mətə Kumwesən a rīno nənə in trarə rerin.

2 *Nəpīn samarə ia nīpwrataha i, saməregi rərəha, mamhəvi kwakwa neiahagien tukwe, mamhokeikei anan mə tsəuvən mharə ia nimwə vi

* **4:16:** Efes 3:16 * **4:17:** Rom 8:17-18 * **4:18:** Kol 1:16, Hip 11:1-3 * **5:1:** 2Kor 4:7, 2Pit 1:13-14 * **5:2:** Rom 8:23

nəha fwe ia neiai. ³ Kitaha tsarkahu nīpwrataha vi nəha rəmwhen ia karkahu, tīpkətə mhə mə samavən auər a. ⁴ *Nəpīn samarə ihi ia nimwə tapolen i səkitaha ia tīprənə i, saməregi rərəha pīk, mamhəvi neiahagien tukwe, mhəpwəh nokeikeiien mə tukuvehi raka nīpwrataha i rəmwhen ia karkahu. Mətə sokeikei mə tukarkahu pehe nīpwrataha sə fwe ia neiai mə nīpwrataha i sə ko rīpkarə rerīn mhə truvehe mərməvi marə rerīn. ⁵ *Kumwesən əpa rīno kitaha tī narimnari me nəha. In rīməuvei pehe Nənimwīn Ikinan m kitaha. Tī nəri nə mə Nənimwīn nəha ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me səməme rīnəmri karen mə səkitaha. ⁶ *Ro iamīnhi irə kitaha samətīgase ia nəpīn me, mamhəukurən mə nəpīn samo imwətaha ia nīpwrataha i, səpkarə mhə fwe imwei lərimənu. ⁷ *Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə kitaha samarə ia nahatətəien, səpkarə mhə ia nəfe samətoni. ⁸ *Kitaha samətīgase mamhəregi mə ko səpwəh nīpwrataha i mhəuvən mho imwətaha fwe ia neiai kitaha lərimənu səkitaha sə nəha ramasan pīk məpi raka. ⁹ *Ro iamīnhi irə mīne nəri auər a mə samarə kitaha min uə səpkarə mhə kitaha min, mətə saməmwur mə rerīn tragien tukutaha. ¹⁰ *Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə kitaha pam tsaməkeikei mhərer kupwən ia nəmri Kristo mə in trəkiri noien me səkitaha. Kitaha kuatia kuatia tsəuvehi nərəkuien resi pen noien me səno

* **5:4:** 1Kor 15:53-54 * **5:5:** Rom 8:16,23 * **5:6:** Hip 11:13-16

* **5:7:** 1Kor 13:12 * **5:8:** Fil 1:23 * **5:9:** Kol 1:10, 1Tes 4:1

* **5:10:** Pri 12:14, Rom 2:16, 14:10

ia naræien i samaræ iræ ia nîpwrataha i, noien amasan uæ noien æræha.

Kumwesæn rino suatuk ia Kristo mæ kitaha sæukuræn nuveheien mho in me nepwîn

¹¹ *Nænæ tækwækwuni kîmaha iahæuvæukuræn amasan mamhæhekîr Iærimænu sækitaha. Ro pen iahamæmwur mæ tahævi pehe nærmama. Kumwesæn rukuræn amasan kîmaha. Rerik rîrhi mæ kîmiaha mwi hiæukuræn amasan kîmaha. ¹² *Kîmaha iahæpwæh nokeikeien mæ tahæuvehi utæ kîmaha ia nænîmemiaha, mætæ tahæuvei pehe nætærigien sækîmaha mæ ræfo rerîmiaha tragien tukumaha. Nænæ tækwækwuni hiæukuræn nîripwenien nægkiariien sævæi nærmama sæmæme hamærpwi iræha ti noien sæ nærmama kamhætoni, mætæ rerînraha rîpkrhi mhæ næri sæ ramaræ ia reri iærmama. ¹³ Trîni mînuæ rerîmiaha rîrhi mæ iahamarmæri, mætæ kwa iahamo wok sævæi Kumwesæn. Nænæ trîni mînuæ rerîmiaha rîrhi mæ iahæukuræn nari, mætæ kwa iahamasitu ia kîmiaha. ¹⁴ Ro iamînhî iræ ti næri næ mæ nokeikeien sævæi Kristo ramærimænu ia kîmaha. Kîmaha iahæukuræn amasan mæ iærmama kuatîa a rîmamhæ ti nærmama pam, nænæ ro pen ræmwhen mæ nærmama me pam hæuvamhæ. ¹⁵ *Nænæ rîmamhæ ti nærmama pam mæ sæmæme kamhæmîru tuhæpwæh noien narîmnari me sæmæme iræha a hokeikei, mætæ iræha tuhamækeikei mho noien me sæmæme Iesu rokeikei. In rîmamhæ ti nîræha, nænæ mætui mwi ia nemhæien.

¹⁶ Ro pen ipwet mîne kîmaha iahæpkækîri mhæ nærmama ia noien sæ nærmama sævæi tîprænæ

* **5:11:** 2Kor 4:2 * **5:12:** 2Kor 3:1, 1:14 * **5:15:** 1Tim 2:6, Rom 14:7-8

haməkiri nərmama irə. Nipərhienien kımaha iahənəkiri Kristo ia noien nəha ia nəpın riti, mətə təkwtəkwni iahəpko mhə mwi. ¹⁷ *Ro iamınhi irə trini minuə iərmama riti ruvehe mo kuatia irau Kristo, in rıməuvehe mo in iərmama vi. Noien akuas səvənhi ruvəiwən, nənə noien vi ruvəuvehe. ¹⁸ *Narimnari me pam nəha haməuku pen ti Kumwesən. In rino suatuk ia Kristo mə kımaha tahəpwəh mwi nəmwəkien in mhəuvehe in me nepwın. Nənə in rınəmri pehe wok i ia rəgimiahə, mə kımaha tahəvi pehe mwi nərmama səməme haməmwəki in həuvehe in me nepwın. ¹⁹ *Nəgkiariien sə iahaməvisau i mamhəni mə Kumwesən rino suatuk ia Kristo mə tro nərmama səməme haməmwəki in ia tıprənə i həuvehe in me nepwın, nənə məpwəh nəvsiniien noien ərəha me səvənraha. Nənə muvei pehe nəgkiariien i m kımaha mə tahəni irapw mə Kumwesən rino raka suatuk ti nərmama haməmwəki in mə tuhəuvehe in me nepwın. ²⁰ Ro pen kımaha nərmama səməme iahaməgkiari tukwini səvəi Kristo. Rəmwhen mə Kumwesən raməkwein nərmama ia nəgkiariien səkımaha. Nənə iahaməres kımiahə ia nəghi Kristo mə tihəpwəh nəmwəkiiien Kumwesən nənə mhəuvehe in me nepwın. ²¹ *Kristo noien ərəha səvənhi riwən. Mətə ti nasituien ia kıtaha, Kumwesən ro in ruvehe məmwhen ia noien ərəha. In ro iamınhi irə mə ia Kristo kıtaha tsəukurən nuveheien mhəmwhen ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən.

* **5:17:** Rom 8:1,10, Kal 6:15, Aes 43:18, Rev 21:5 * **5:18:** Rom 5:10 * **5:19:** Rom 3:23-25, Kol 1:19-20 * **5:21:** Jon 8:46, Hip 4:15, Kal 3:13, 1Kor 1:30, Fil 3:9

6

¹*Kĩmaha iahamo wok pəri kĩmaha Kumwesən. Ro pen iahaməres kĩaiaha mə nəpĩn Kumwesən raməriari pehe namasanien səvənhi m kĩaiaha, tihəpwəh nuvehien rəmwhen ia nəri auər a, ²*ti nəri nə mə Kumwesən rani mə, “Ia nəpĩn səvəi nasituien ia iərmama, iakregi kĩaiaha.

Ia nəpĩn səvəi nuvehimĩruien iərmama, iaka-situ ia kĩaiaha.”

Hətə ro. Təkwtəkwwuni rĩno nəpĩn səvəi Kumwesən ti nasituien ia iərmama. Təkwtəkwwuni rĩno nəpĩn səvəi nuvehimĩruien iərmama.

Pol mine in me nepwĩn kamhəregi rərəha ia narimnari me rĩpĩk

³Kĩmaha iahəpko mhə nari riti mə iərmama riti trĩmwei irə, ti nəri nə mə iahəpwəh nokeikeien mə tukĩni ərəha wok səkĩmaha. ⁴*Mətə ia narimnari me pam səməme kĩaiaha iahamo iahamahatən pen mə kĩaiaha iotukwininari me pərhiən səvəi Kumwesən, mamhərer əknekin ia nəpĩn səvəi nəmisəien, mine nəpĩn skai me, mine nəpĩn iahamregi rərəha. ⁵*Nərmama hənousi kĩaiaha, nənə kuvei pen kĩaiaha ia kalapus, nənə karĩpwi kĩaiaha mə tukousi kĩaiaha. Iahəno pĩk wok, mhəpwəh napriien ia nəpĩn, nukumhə rahi kĩaiaha. ⁶*Ro nukurəniən i mə kĩaiaha iotukwininari me pərhiən səvəi Kumwesən ti nəri nə mə iahamo wok noien səkĩmaha rəmher, kĩaiaha iahəukurən nari, nətəriɡiən səkĩmaha

* **6:1:** 2Kor 5:20 * **6:2:** Luk 4:19-21 * **6:4:** 2Kor 4:2 * **6:5:** 2Kor 11:23-27 * **6:6:** 1Tim 4:12

rəpwəmwis, iahamo ramasan m nərmama, Nənimwın İkinan rukuər ia rerimaha, kimaha iahokeikei nərmama ia nokeikeiien pərhiēn, 7 *mamhəni a nīpərhiēnien, nənə nīskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia kimaha. Kimaha iahamo noien atukwatukw rəmwhēn ia narimnari me səvəi naruagəniēn iahaməuvehi ia rəgimaha mwatuk mine mour. 8 Nərmama nepwın haməsiāi kimaha, nepwın hamo auris kimaha. Nepwın haməni ərəha kimaha, nepwın haməni amasan kimaha. Nepwın haməni mə kimaha ieikuə me, mətə kimaha iahaməni a nəgkiariēn pərhiēn. 9 *Kamo m kimaha rəmwhēn mə kimaha nərmama kreirei kimaha, mətə kimaha kukurən amasan kimaha. Kamo m kimaha rəmwhēn mə iahəuvamhə raka, mətə hətə ro iahaməmiru ihi. Kamousi kimaha, mətə kīpkousi əpune mhə ihi kimaha. 10 *Kimaha iahamregi rərəha, mətə ia nəpın me rerimaha ramagien. Nautə səkimaha riwən, mətə iaho nərmama həpik nautə səvənraha rīpik. Nari riti səkimaha riwən, mətə iahaməuvehi narimnari me pam.

11 Nəkur Korin, kimaha iahaməni pehe pam nəgkiariēn me m kimiaha mhəpkəpwəh mhə riti. Nənə iahamokeikei kimiaha ia rerimaha pam. 12 Kimaha iahəpkəsisəg mhə nokeikeiien səkimaha tukumiaha, mətə kimiaha hiaməsisəg səkimiaha tukumaha. 13 *Təkwtəkwuni nəha iakaməgkiari m kimiaha rəmwhēn mə nīpwnətik atukwatukw me nə kimiaha. Ratukwatukw a mə kimiaha mwi tihokeikei kimaha ia rerimiaha pam.

* 6:7: 1Kor 2:4 * 6:9: 2Kor 4:10, Sam 118:18 * 6:10: 2Kor 7:4, Fil 2:17, Kol 1:24 * 6:13: 1Kor 4:14

Kumwesən sə ramiru nimwə səvənhi nə kitaha

14 *Kimiaha tihəpwəh nuvehien rəgimiahaha me kimiaha nərmama səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Kristo mho pəri wok. Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə kimiaha hiəukurən. Noien amasan mine noien ərəha trouəfo rouo pəri nari riti? Uə nukuraanien mine nəpitəvien trouəfo rouavən pəri? 15 Kristo mine Setan trouəfo rouni nəgkiariien kuatia? Uə iərmama sə rani nīpərhienien ia Kristo mine iərmama sə rīpkini mhə nīpərhienien irə trouəfo ro nari ia nətərigien kuatia? 16 *Nimwə səvəi Kumwesən tukəfo kəfwaki m nənīmwi nari me ikin? Kumwesən sə ramiru nimwə səvənhi nə kitaha. Rəmwhen Kumwesən rīməni mə,

“Takarə kimaha nərmama me səiou,
nənə mavən kimaha mīnraha,
iou takuvehe Kumwesən səvənraha,
irəha tuhəuvehe nərmama me səiou.”

17 *Nənə Iərimənu səkitaha rīməni mə,
“Ro iamīnhi irə, tiharaka ia nīrəha,
mhavən isipwīn ti nīrəha,
mhəpwəh nīrapīien nəri sə rəmkemik ia nənimek,
rerik ragien mə takuvehi kimiaha,

18 *iou takuvehe tata səkimiaha,
nənə kimiaha tihəuvehe nīpwənətik me.
Iou Iərimənu sə iakauvehi nīskaiien me pam,
iakani nəgkiariien nəha.”

7

1 Nərmama keikei me səiou, promes me i səkitaha. Ro pen pwəh səpərhi atukw a kitaha,

* **6:14:** Efes 5:7,11 * **6:16:** 1Kor 3:16, Lev 26:12, Esik 37:27

* **6:17:** Rev 18:4 * **6:18:** 2Saml 7:14, Aes 43:6, Jer 31:9, Rev 1:8

mhəpeki raka narimnari me pam səməme hamo nīpwrataha mine nənīmwiṭaha hāmķemik ia nəmri Kumwesən. Pwəh so mə noien səķitaha ratukwatukw pam, mo ikinan i, ti nəri nə mə ķitaha samheķir Kumwesən.

Nagienien səvəi Pol

² *Tihəsevər ia rerimīaha tukumaha. Kimaha iahəpkō mhə rərəha ia iərmama riti. Iahəpkivi pen mhə iərmama riti ia kwopun ərəha ikin. Iahəpkəmwur mhə mə tahəuvehi nari riti səvəi iərmama riti ia noien ikou. ³ *Iou iapķini mhə nəgķiariien i, mini mə hiəno noien ərəha, rekəm. Iakuvəni raka tukumīaha i mə nəri auər a mə tsəmīru pəri uə tsemhə pəri, mətə ķimīaha hiamarə ia nətəriģien səķimaha ia nəpīn me. ⁴ Iou iakamahatətə əķnekīn ia ķimīaha. Ia nəpīn me rerik ramagien tukumīaha. Ia nəmisəien me pam səķimaha, ķimīaha hiamo rerik raməpwīuən, mamagien pīk.

⁵ *Nəpīn iahaməuvehe ia profens Masetonia iahəpkapwis mhə, mətə ia nəpīn me nərəhaien rauvehi ķimaha, nərmama hənūə tuhəvisə m ķimaha, nənə ķimaha iaheķir. ⁶ *Mətə Kumwesən sə rauvehi utə nətəriģien səvəi iərmama sə rerin rəpou, ruvehi utə nətəriģien səķimaha ia nuveheien səvəi Taetas. ⁷ Ripko mhə nuveheien a səvənhi ruvehi utə nətəriģien səķimaha, mətə rerimaha ragien mwi ti nəgķiariien səķimīaha sə hiəmāni pen tukwe in riməuvehi utə mwi nətəriģien səvənhi. In rimāni pehe tukumaha mə hiokeikei pīk mə

* 7:2: Wok Me 20:33, 2Kor 12:17 * 7:3: 2Kor 6:11-12 * 7:5: 2Kor 2:13 * 7:6: 2Kor 1:3-4

tihətōni iou, nənə mīni mə rerimīaha rəpou pik, hiamərer mwatuk mə tihənise nəgkiariien ərəha me kamīni ia nirak. Nəpīn iakregi narimnari me nəha rerik ragien pik.

⁸ *Rosi nəkukuə kupwən səiou ro kimīaha hiəregi rərəha, mətə iou iapkregi mhə rərəha tukwe. Mətə kupwən iakregi rərəha tukwe, ti nəri nə mə iakətōni mə nəkukuə nəha rino kimīaha hiəregi rərəha, mətə səvəi nəpīn ouihi a. ⁹ Mətə təkwtəkwuni rerik ramagien, mətə rīpko mhə rerik ramagien mə iakino kimīaha hiəregi rərəha, mətə ti nəri nə mə nəpīn hiəregi rərəha, hiərərig ia noien ərəha səkimīaha. Kimīaha hiəpkouraha mhə kimīaha, ti nəri nə mə nəpīn hiəregi rərəha, mətə hiaməti pen ia Kumwesən.

¹⁰ *Nəpīn səregi rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei trukuə kwənkwan in i kitaha tsəpwəh noien ərəha me səkitaha mhəuvehe Kumwesən ruvehimīru kitaha. Nənə reritaha trəpwəh nəpouien ti noien nəha. Mətə nəpīn səregi rərəha rəmwhen nərmama səvəi tiprənə kamhəregi trukuə kwənkwan in i kitaha tsemhə. ¹¹ Kimīaha hiəuvəregi raka rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Nənə hətə ro nəfe raukuə ia kimīaha. Hiamo akwauakw mə tukətōni kimīaha mə nərəhaien riwən ia kimīaha, niemaha raməpi kimīaha ti noien ərəha səvəi iərmama nəha, kimīaha hiaməhekir, mamhokeikei pik mə tihətə iou, rerimīaha raməreuən, mamhərer mwatuk ti nəkoui atukwatukwien iərmama sə ramo noien ərəha. Ia noien me pam səkimīaha hiənəhatən mə hiəpko mhə nari riti rərəha ia narimnari

* **7:8:** 2Kor 2:4 * **7:10:** Mat 27:3-5, Hip 12:16-17

me i. ¹² Iakimərai nəkukuə nəha m kımiaha, mətə iapkrai mhə m iərmama i sə rino noien ərəha. Nənə iapkrai mhə mwi m iərmama sə iərmama nəha rino noien ərəha irə, rekəm. Iakimərai mə tihətə sas ia nəmri Kumwesən mə hiamokeikei pərhiən kımaha. ¹³ Ro iamınhi irə narimnari me pam nəha haməuvehi utə nətərigien səkimaha. Ouəh, nəgkiariien səvəi Taetas ruvehi utə nətərigien səkimaha.

Nari riti mwi, rerimaha ragien pik nəpın iahətoni nagienien səvənhi, ti nəri nə mə kımiaha hio nətərigien səvənhi rapwis. ¹⁴ Fwe kupwən iakiməni pen tukwe in mə iakamərpwi iou tukumiaha, nənə kımiaha hiəpko mhə iou iakauris. Narimnari me pam səməme iahəməni tukumiaha ho nıpərhiənien. Ia noien a mwi nəha, narimnari me pam ia kımiaha iahəməni pen ti Taetas i, mamhərpwi kımaha tukwe, ho nıpərhiənien. ¹⁵ *Taetas rerin ramrhi ihi mə kımiaha pam anan hiəno nəkwən, nənə mhehekir mhətəmnımwin nəpın hiəsəni in mə truvehe mətoni kımiaha. Nəpın rerin rırhi narimnari me nəha, nokeikeiien səvənhi ramasori pik anan mwi tukumiaha. ¹⁶ Rerik ramagien pik tukumiaha ti nəri nə mə iakani nıpərhiənien ia kımiaha mə kımiaha hiamo noien atukwatukw.

8

Nakalasia me fwe Korin tuho sampam ia wok sə hənə vi a ia nuk kurirə

¹ *Piak me, kımaha iahokeikei mə tihəukurən namasanien səvəi Kumwesən sə raməriari pen

* 7:15: 2Kor 2:9 * 8:1: Rom 15:26

irə m nakalasia me fwe profens Masetonia mə irəha həukurən nasituien ia nərmama nepwın mwi. ² Irəha hənərə ia nəpın sikai riti rəknekın ti nırəha, mətə rerınraha ramagien a ia nəpın me. Nautə səvənraha riwən, mətə housəsımwın mane asori mhəuvei pen m nakalasia me ia kwopun me. ³ Iakani nıpərhiendien tukumiaha i mə irəha həuvei pen mane səvənraha sə raməmak rəmwhen a, harə mhəuvei pen asori anan mwi. Rerınraha ragien a mə pwəh ho. ⁴ *Irəha hənəres kımaha nəpın rıpık mə tahəsni pwəh irəha hasitu ia wok səvəi nuvei penien mane m nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem. ⁵ Rerımaha rıpkri mhə mə irəha tuho rasori iamınha irə, mətə hənə. Irəha haməkupwən mhəuvei pen nımıruien səvənraha m Iərımənu səkıtaha, kurirə həuvei pehe mwi nımıruien səvənraha m kımaha ia noien sə Kumwesən rokeikei. ⁶ Nəpın hiəno vi a wok nəha ti nousəsımwınien mane nəha, rerımiaha ragien a tukwe. Ti nəri nə mə Taetas ramiri kımiaha irə, iahaməni pen tukwe in mə tro wok kımiaha min meste wok nəha ro sampam. ⁷ *Ia narımnari me pam kımiaha hiaməuvehi raməpi raka anan. Ia noien səvəi nahatətəien, noien səvəi nəgkiariien, mine noien səvəi nukurənien, kımiaha hiəuvehi rəpi raka. Kımiaha hiəskai mwi ti nasituien, nənə mhəokeikei pık mwi kımaha. Ro iamınhi irə kımaha iahəokeikei mə ia nokeikeien səkımiaha tihəsitu asori mwi ia wok i.

⁸ Iapkinı mhə mə tıhaməkeikei mhə. Mətə iakaməhatən m kımiaha mə nərmama əpə me rerınraha ragien ti nasituien ia wok nəha. Nənə

* 8:4: 2Kor 9:1-2 * 8:7: 1Kor 1:5, 1Kor 16:1-2

təkwtəkwni nəha iakuə takətə sas ia nokeikei-
ien səkimiaha mə ro nīpərhiēnien rəmwhen ia
nokeikeiēn səvənraha uə rekəm. ⁹ *Kimiaha
hiəukurən amasan namasanien səvəi Iesu Kristo
Iərimənu səkitaha sə rīnəriari pehe irə m kimiaha.
Nautə səvənhi rasori, mətə rīno tukumiaha mə
nautə səvənhi riwən. Nənə ti nəri nə mə in rīno
mə nautə səvənhi riwən, nənə mo kimiaha nautə
səkimiaha rasori.

¹⁰ In i nətərigien səiou sə trasitu ia kimiaha
ia narimnari me i. Ramasan mə tiho sampam
ia wok sə hiəno vi a ia nuk kurirə. Rerimiaha
rīməkupwən mīrhi mə tiho wok nəha, nənə
kimiaha hiaməkupwən mho. ¹¹ Ramasan mə
təkwtəkwni tihəməmwur ia noien wok nəha
mho sampam irə. Ramasan mə tihəskai mwi
ti noien sampam irə rəmwhen ia nətərigien
səkimiaha rīməskai fwe kupwən ti noien.
Nənə ramasan mə tiho ia mane me səkimiaha.
¹² *Trīni mīnuə rerimiaha ragien ti nuvei penien,
Kumwesən rerin tragien ti nuvehien a narimnari
me səməme hiaməuvehi mamhəuvei pen min.
In rīpkəres mhə narimnari me səməme həiwən
tukumiaha.

¹³ Iakəpwəh nokeikeiēn mə nīmīruien səvəi
nərmama nepwīn trīməru ti nəri nə mə haməuvehi
mane me səkimiaha, mətə nīmīruien səkimiaha
trīskai ti nəri nə mə hiənasitu ia nīrəha, rekəm.
Iakokeikei mə trəmnəmwhen a tukumiaha
pam. ¹⁴ *Təkwtəkwni, ti nəri nə mə narimnari
me səkimiaha ruvəpik, ramasan mə tihəsitu
ia nərmama nepwīn səməme narimnari me
səvənraha riwən. Nənə trīni mīnuə nəpīn nepwīn

* **8:9:** Mat 8:20, Fil 2:6-7 * **8:12:** Mak 12:43 * **8:14:** 2Kor
9:12

səkimiaha riwən nənə səvənraha rasori, irəha tuhasitu mwi ia kímiaha. In i suatuk nərmama tuhəuvehi rəmnəmwhen a. ¹⁵ *Rəmwhen ia nəgkiariien i kímərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama sə rousəsımwın nəveginien rıpık, mətə rəmwhen a rıpkəpi raka mhə.

Nənə iərmama sə rousəsımwın nəveginien rouihi, mətə rəmwhen a rıpkıwən mhə.”

Kərhi pen Taetas revən fwe Korin

¹⁶ Iakani tanak m Kumwesən ti Taetas, ti nəri nə mə Kumwesən rino in rerin rokeikei pik mə trasitu ia kímiaha rəmwhen iakokeikei. ¹⁷ Nənə Taetas rerin ragien mə tro narimnari me nəha səməme iahaməni pen tukwe, mətə nari riti mwi, rerin ragien pik mə trasitu ia kímiaha. Nənə nətərigien a səvənhi mə truvehe mətəni kímiaha. ¹⁸ Nənə tahərhi pehe mwi piəvtaha riti mwi ruvehe irau min. Iərmama nəha raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nakalasia me pam haməgnəgini in tukwe. ¹⁹ Rıpkə mhə nəri əpa nəha, mətə nakalasia me hənərpwi rəginraha ia iərmama nəha mə truvehe kímaha min iahəuvehi mane sə rerimiahə ragien hiəuvei pehe. Kímaha tahəuvehi mane nəha, mhəuvehi mhəuvən, mhəuvei pen m nakalasia me fwe Jerusalem, mhəuvehi utə nəghi Iərimənu səkıtaha irə, nənə mamhahətən mə rerimaha ragien pik ti nasituien. ²⁰ Kímaha iahamətui amasan ti mane asori i kamo iərmama riti rini ərəha kímaha mə iahənəfo irə ia mane. ²¹ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə kímaha iahaməmwur mə taho nəri atukwatukw,

* **8:15:** Eks 16:18

mætə rɪpko mhə ia nəmri lərɪmənʉ a səkɪtaha, mætə ia nəmri nərɪmama me mwi.

²² Nənə tahərhi pehe piəvtaha riti mwi ruvehe irəhar iəmənmi i. lərɪmama nəha, kɪmaha ia-haməmɹur mə tahətə sas irə nəpɪn rɪpɪk. Nənə ia nəpɪn me kɪmaha ia-hətəni mə rerɪn ragien pɪk mə trasitu. Nənə təkwtəkɹuni nəha rerɪn ragien pɪk mwi mə trasitu ia nirau, tɪ nəri nə mə in rɪni nɪpərhiɪen ia kɪmɪaha. ²³ Kɪmɪaha hiəuvəukurən raka Taetas. In ramo wok pəri kɪmraʉ min tɪ nasituɪen ia kɪmɪaha. Nənə piəvtaha mi səməmɪ kroukurirə in, irau iəmə mi sə nakalasia me hənərhi irapw irau, nənə irau krauvehi utə nəghi Kristo. ²⁴ *Ramasan mə tiho ramasan ia nirəhar pɹwəh irəhar mɪne nakalasia me pam hətəni nokeikeiɪen səkɪmɪaha mə ro nəri pərhiɪen riti. Pɹwəh irəha hətəni mə nəgkiariɪen səkɪmaha ia-haməni mamhəuvehi utə nəghimɪaha irə ro nɪpərhiɪen.

9

¹ *Trɪni mɪnuə iapkraɪ mhə nəkukuə i m kɪmɪaha, ramasan a tɪ nəri nə mə hiəuvəukurən raka wok i səvəi nasituɪen ia nakalasia me fwe Jerusalem. ² Iou iakukurən mə hiokeikei mə tihasitu. Iakauvehi utə noien amasan səkɪmɪaha ia nəmri nəkur Masetonia, mani pen tɪ nirəha mə ia nuk kurirə kɪmɪaha fwe Akaea hiənərɪer mwatuk tɪ nasituɪen. Nəpɪn hətəni rerɪmɪaha ragien pɪk tɪ nasituɪen, ro mwi irəha həpɪk hokeikei mə tuhasitu mwi. ³ Mætə təkwtəkɹuni nəha iakərhi pehe piəvtaha me i mə irəhar tuharuvehe mharətəni kɪmɪaha

* **8:24:** 2Kor 7:13-14 * **9:1:** 2Kor 8:1-7

mə kɪmɪaɦa tɪɦəuvei pen mane me nəɦa mɪnraha rəmwhen iakuvəni raka tukumiaɦa. Ro iamɪnɦi irə nəgkiariien səkimaha səvəi nuvehi utəien noien amasan səkimiaɦa rɪpkɔ mhə nəri auər. ⁴ Mətə trɪni mɪnuə hiəpkɔ mhə, nəpɪn iakuvehe kimaha nəkur Masetonia nəpwin, tuɦətoni mə hiəpkɔ mhə iɦi. Noien nəɦa tro kimaha iahauris tɪ nəri nə mə iahəuvəuvehi utə raka kimiaɦa. Tro kimiaɦa hiauris mwɪ məpɪ raka. ⁵ Ro pen rerik rɪrɦi mə takaməkeikei məres piəvtaha mirəhar mə irəhar tuharukupwən mharuvehe mharətoni kimiaɦa nənə mharo sampam ia wok tɪ nuvei peheien mane sə hiəuvəni raka mə tɪɦəuvei pen. Mətə iakokeikei mə mane nəɦa sə tɪɦəuvei pen ruku pen a ia rerimɪaɦa mə tɪɦəuvei pen rɪpkɔ mhə iərmama riti raməkeikei m kimiaɦa mə tɪɦəuvei pen.

Kumwesən ramokeikei iərmama sə rauvei pen nasituien m nərmama ia rerɪn agien

⁶ *Tɪɦəpwəɦ nenouenouiien nəri i. Iərmama sə rəpwei ouihi nuni nari tresi ouihi. Iərmama sə rəpwei rɪpɪk tresi rɪpɪk. ⁷ Kimiaɦa kuationia kuationia tɪɦaməkeikei mhəuvei pen nəfe hiaməni ia rerimɪaɦa mə tɪɦəuvei pen. Trɪni mɪnuə rerim rɪpkagien mhə tukwe, rəpwəɦ namasanien mə tikuvei pen. Trɪni mɪnuə ikuvei pen tɪ nəri nə mə iərmama riti raməkeikei mik mə tikuvei pen, rɪpkamasan mhə mwɪ. Iakɪni iamɪnɦi irə tɪ nəri nə mə Kumwesən rokeikei iərmama i rauvei pen ia rerɪn agien. ⁸ Kumwesən rukurən nəriari peheien namasanien me pam anan m kimiaɦa mə ia nəpɪn me ia narimnari me pam tɪɦəuvehi narimnari

* **9:6:** Prov 11:24, 22:9, Rom 12:8

me pam sãməme hatukwatukw mə tihaməkeikei mhəuvehi, nənə mhəuvehi rɪpɪk mwi mə tihauai m nər̄mama. ⁹*Rəmwhen ia nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“In ruai narimnari me səvənhi rɪpɪk m nər̄mama nautə səvənraha riwən,
nənə noien amasan səvənhi ramarə rerin.”

¹⁰*Kumwesən in rauvei pen nuni nari m iər̄mama sə raməmhū, mauvei pen nəveginien ti nənien. Ia suatuk kuatia a in truvei pehe narimnari rɪpɪk m kımiaha mo rasori mwi mə kımiaha hiəukurən nasituien ia nər̄mama nepwɪn mwi. In tro kwənkwan rɪpɪk sə ruku pen ia noien atukwatukw səkımiaha. ¹¹*Ia narimnari me pam ia nımıruien səkımiaha, Kumwesən truvei pehe namasanien səvənhi m kımiaha mə kımiaha hiəukurən nəriariien ia nəpɪn me. Nəpɪn kımaha tahəuvehi nasituien səkımiaha, mhəuai, mhəuvei pen m nər̄mama, irəha tuhəni tanak m Kumwesən tukwe.

¹²*Wok amasan i sə hiamo trɪpkasitu əpa mhə ia nakalasia me sãməme narimnari me səvənraha riwən, mətə tro nər̄mama həpɪk rerinraha ragien, nənə həni tanak m Kumwesən tukwe. ¹³Ti nəri nə mə kımiaha hiamo wok amasan i, ro pen hiamo pui noien səkımiaha m nər̄mama həpɪk. Irəha tuhəuvehi utə nəghi Kumwesən tukwe ti nəri nə mə kımiaha hiamo pər̄hien noien səvəi nər̄mama sãməme haməni nɪpər̄hienien ia nəgkiariien amasan səvəi Kristo, rerımiaha ragien hiəuvei pen mane asori səkımiaha mınraha mine

* **9:9:** Sam 112:9 * **9:10:** Aes 55:10, Hos 10:12 * **9:11:** 2Kor 1:11, 4:15 * **9:12:** 2Kor 8:14

nərmama me. ¹⁴ Irəha tuhəfwaki tukumiaha, nənə mhokeikei kimiaha, ti nəri nə mə hətoni mə Kumwesən rinəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha rəpi raka anan mə tihassitu ia nirəha. ¹⁵ Pwəh səni tanak m Kumwesən ti nəfe in riməuvei pehe m kitaha ramasan pik məpi raka.

10

Pol raməgkiari m nərmama nepwın kamhəni ərəha in

¹ *Nərmama nepwın haməni mə nəpın kitaha m kimiaha nətərigien səiou reiwaiu, mətə nəpın iakier məpwəh kimiaha, noien sə iakamo m kimiaha riskai pik. Mətə iou Pol, iakokeikei mə takini nari riti tukumiaha i. Kristo, in nətərigien səvənhi reiwaiu. In iərmama riti noien səvənhi ramasan mıməru. Ia noien a mwi nəha ² *iakaməres kimiaha mə tiho noien səkimiaha ratukwatukw mə nəpın iakuvehe, iakəpwəh nəgkiari skaiien m kimiaha. Mətə iakukurən amasan mə takəgkiari skai m nərmama me nepwın səməme haməni mə iahamesi pen noien səvəi tıprənə i. ³ Nıpərhienien, kimaha iahamarə ia tıprənə i, mətə iahamaruagən, mhəpkesi pen mhə noien kamaruagən irə səvəi tıprənə i. ⁴ *Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə narimnari me səkimaha iahamərer irə mamharuagən rıpkə mhə narimnari me səvəi tıprənə i, mətə həskai ia nıskaiien səvəi Kumwesən. Ia narimnari me nəha kimaha iahaməuvehi irapw kwopun skai me kamərkwafə ikın. Iahaməuvehi irapw mwi nəgkiariien eikuə me ⁵ mine nəgkiariien ərpwi

* **10:1:** 1Kor 2:3 * **10:2:** 1Kor 4:21 * **10:4:** Efes 6:13-17

me sɛmɛme hamɛnise nɛrmama ti nukurɛnien Kumwesɛn. Iahamaruagɛn ia nɛtɛrigien me pam sɛvɛi nɛrmama, mamho irɛha hɛuvehe mho nɛkwai Kristo. ⁶ *Nɛpɛn kimiaha tihamo nɛkwai Kristo ia narimnari me pam, kimaha tahamɛrer mwatuk ti nɛkoui atukwatukwien kimiaha trɛni minuɛ hio mwi noien ɛrɛha me.

⁷ Kimiaha hiamɛkiri nari mamhesi pen a nɛfe hiamɛtoni iruɛ, mɛtɛ tihamɛkeikei mhɛukurɛn nɛri i. Trɛni minuɛ iɛrmama riti rukurɛn pɛrhien mɛ in iɛrmama sɛvɛi Kristo, nɛnɛ in trɛtɛrig amasan mwi mɛ kimaha mwi nɛrmama sɛvɛi Kristo iahɛmwhen irɛ. ⁸ *Nɛri auɛr a mɛ iakamɛgkiari mamɛrpwi iou kwopti ti nasoriien sɛ Iɛrimɛnu sɛkitaha rimɛuvei pehe miou, mɛtɛ ko iapkauris mhɛ tukwe. Rimɛuvei pehe nasoriien nɛha miou mɛ takuyrhɛkin kimiaha hiɛuvehe mhɛutɛ, mɛtɛ ripkuvei pehe mhɛ nasoriien nɛha miou mɛ takuvehi irapw kimiaha. ⁹ Iakɛpwɛh nokeikeiien mɛ kimiaha tihɛtɛ mɛ iakamrai nɛkukuɛ me i mɛ kimiaha tihɛhekɛr. ¹⁰ Iakani iamɛnhi irɛ ti nɛri nɛ mɛ nɛrmama nepwɛn hamɛni iou mɛ, “Nɛkukuɛ sɛvɛnhi riskai mipam, mɛtɛ nɛpɛn ramavɛn kitaha min, ripko mhɛ in iɛmɛ sikai riti, nɛnɛ nɛgkiariien sɛvɛnhi ro nɛri auɛr a irɛ.” ¹¹ *Pwɛh nɛrmama sɛ ro me iamɛnha irɛ hɛukurɛn nɛri i. Nɛfe kimaha iahamɛrai ia nɛkukuɛ nɛpɛn iahamarɛ isipwɛn, tahamo rɛmwhen nɛpɛn samarɛ pɛri.

¹² *Rɛknekɛn tukumaha ko iahɛpkɛrer mhɛ kimaha nɛrmama me nɛha sɛmɛme hamɛgnɛgini atukw a irɛha. Rɛknekɛn mwi tukumaha

* **10:6:** 2Kor 2:9 * **10:8:** 2Kor 13:10, 2Kor 12:6 * **10:11:**

2Kor 13:2,10 * **10:12:** 2Kor 3:1, 5:12

ko iahəpkətə əmwhen mhə kımaha mınraha. Nərmama me nəha hamətə əmwhen irəha me mamhəkiri irəha me mə sin in iəmə asori mine sin rıpkə mhə in iəmə asori. Mətə nəpın kamho iamınha irə ramahatən pen mə həpkukurən mhə nari. ¹³ *Mətə kımaha tahəpkəgkiari ərpwi mhə məpi raka nari. Kımaha tahəgkiari ərpwi əpa ti wok sə Kumwesən rıməuvei pehe m kımaha. Wok i kımaha iahamo rıneste raka mwi kımiaha. ¹⁴ Ro pen kımaha iahəukurən nəgkiari ərpwiien. Nəpın iahamo iamınhi irə, iahəpwəh nəpi rakaien wok səkımaha, ti nəri nə mə kımaha nə nərmama iahaməkupwən mhəuvehi nəgkiariien amasan səvəi Kristo mhəuvehe tukumiaha. ¹⁵ *Kımaha iahəpkəgkiari ərpwi mhə ti wok sə iərməpə rino, mətə iahaməgkiari ərpwi a ia wok sə Kumwesən rınəmri pehe m kımaha. Kımaha iahokeikei mə nahatətəien səkımiaha truvehe masori, ro pen wok səkımaha ia rerımiaha truvehe masori mwi, ¹⁶ *mo kımaha iahəukurən nəvisaiien nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia tənə me ia kwopun səkımiaha mevən evən mwi. Ia noien nəha kımaha iahəpkə mhə wok ia kwopun riti sə iərmama riti rino raka wok ikın, nənə mhəpkəgkiari ərpwi mhə ti wok səvəi iərməpə. ¹⁷ *Mətə Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwi,
 trəgkiari ərpwi a ia narimnari me səməme
 İərimənu səkitaha rino.”
¹⁸ *İakani iamınhi irə ti nəri nə mə kıpəkəseni mhə iərmama sə raməgnəgini atukw a in,

* **10:13:** Rom 12:3 * **10:15:** Rom 15:20 * **10:16:** Wok Me 19:21
 * **10:17:** 1Kor 1:31 * **10:18:** 1Kor 4:4-5

mætə kaməsəni iərmama sə Iərimənu səkitaha raməgnəgini in.

11

Pol raməgkiari ia nərmama nepwɪn komhə irəha aposol pərhien me səvəi Kristo

¹ Iakokeikei mə tihəpwəh nəpouien iou pwəh iakini narməriien səiou kwopti m kimiaha. Hətərig iou mhəpwəh nəpouien. ² *Rerik ramevən pik ia kimiaha məpwəh nokeikeien mə tihəkurirə iərməpə. Noien nəha səiou raku pen ti Kumwesən. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə iakimərfi kimiaha mə tihesi pen iərman kuatia a in nə Kristo. Iakino iamɪnha irə mə takuvei pen kimiaha min hiəmwhen ia prən vi riti rəmher ramreirei ihi iərman. ³ *Mətə iakamhekɪr kimiaha kamo hiəmwhen ia If, prən nəha sə snek rineikuə irə ia nəgkiariien əsien səvənhi. Iakamhekɪr mə kamo iərmama riti rivi pen nətərigien səkimiaha ia kwopun əpə nənə hiəpwəh nokeikeien i ratukwatukw məmher sə hiamo m Kristo. ⁴ *Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə rerimiahā ragien a hiaməsəni nərmama nepwɪn kāmhəuvehe mamhəvisau m kimiaha Iesu riti sə ropə ia Iesu i kimaha ia haməni irapw. Rerimiahā ragien a hiaməsəni irəha kāmhəuvei pehe m kimiaha nənimwɪn riti uə nəgkiariien amasan riti sə ropə ia Nənimwɪn i mɪne nəgkiariien amasan i kimiaha hiəuvəuvehi raka tukumaha. ⁵ *Nərmama me nəha kāmhəuvehe tukumiahā, kimiaha hiaməni mə irəha “aposol asori me,” mətə ia nətərigien

* **11:2:** Efes 5:26-27 * **11:3:** Jen 3:4,13 * **11:4:** Kal 1:8-9

* **11:5:** 1Kor 15:10, 2Kor 12:11, Kal 2:6

səiou iapkətoni mhə mə irəha hasori mhəpi raka iou. ⁶ *Rosi kīpkahatən amasan mhə iou ia nəgkiariien, mətə iakukurən amasan nukune nəgkiariien amasan. Kīmaha iahənahatən kīmiaha ia nəri nəha ia noien me pam nəpīn rīpīk.

⁷ *Nəpīn iakīnani irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kīmiaha, iapko mhə mə tihərəkū iou tukwe. Iou iakuvehi irapw atukw a iou tī nuvehi utəien kīmiaha. Nənə rəfo? Noien nəha in noien ərəha riti? Rekəm! ⁸ *Nəpīn iakīnamo wok kītaha m kīmiaha, nakalasia me ia kwopun əpə me kamhərəkū iou. Ipaka rəmwhen mə iakamakres mīnraha tī nasituien ia kīmiaha. ⁹ *Nənə nəpīn iakamarə kītaha m kīmiaha, nari riti səiou riwən, iapkəres mhə iərmama riti tī nasituien tī nəri nə mə piəvtaha me səməme haməukū pen ia Masetonia haməpeki pehe səiou me narimnari səməme həiwən. Ro pen iapkəres mhə nari riti tukumiaha, nənə mīpkuvei pehe mhə wok sikai m kīmiaha tī nətoniien iou, nənə takamo iaminha irə ia nəpīn me. ¹⁰ *Iou iakamərpwi iou tī nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan kīpkərəkū mhə iou irə. Rəmwhen ia nīpərhiēnien səvəi Kristo ramarə ia nirak, iakani pərhiēn mə iou tapko əpəiti mhə mwi ia kwopun riti ia profens Akaea. ¹¹ Rəfo iakəpwəh nəresien nari riti tukumiaha? Tī nəri nə mə iapkokeikei mhə kīmiaha? Rekəm! Kumwesən rukurən mə iakokeikei kīmiaha. ¹² Ia noien i

* **11:6:** 1Kor 2:1,13, Efes 3:4

* **11:7:** 1Kor 9:12,18

* **11:8:**

Fil 4:15-18 * **11:9:** 2Kor 12:13

* **11:10:** 1Kor 9:15

sə iakamo takaripin mamō nəha təkwtəkwnuni mə trinise nəgkiariien səvəi nərmama me nəha səməme haməfiəutə ia nirəha mə irəha aposol me. Iakokeikei mə tako rəknekin ti nirəha ti niniiēn mə kamho wok ia noien i kimaha iahamo wok irə. ¹³ *Nərmama me iaminha irə, irəha aposol eikuə me. Hameikuə ia nərmama ia wok səvənraha, mamhəuvsini noien səvənraha ti noien mə nərmama tuhətoni mə irəha həmwhen ia aposol me səvəi Kristo. ¹⁴ Mətə nənimetaha trəpwəh nierien ia noien nəha. Nəri auər a mə Setan, mətə rukurən nuvsiniien noien səvənhi ti noien mə nərmama tuhətoni mə in rəmwhen ia agelo riti səvəi nukuraanien. ¹⁵ Ro pen ripko mhə nari riti sə nənimetaha trier tukwe trini minuə iotukwininari me səvəi Setan həuvsini noien səvənraha mə tuho nərmama hətoni irəha rəmwhen mə irəha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw. Nəpin sampam səvənraha tuhəuvehi nərpwiniēn tresi pen a noien me səvənraha.

Pol raməgkiari ərpwi ti nəmisəien me səvənhi

¹⁶ *Iaksmwatuk mwi. Pwəh iərmama riti riwən rerin rirhi mə iou iakamarməri. Mətə trini minuə rerimiahaha rirhi iaminha irə, nənə hiəsəni iou pwəh iako noien səvəi narməriēn kwopti, nənə məgkiari ərpwi kwopti. ¹⁷ Nəgkiariēn i səiou, Iərimənu səkitaha ripkini pehe mhə miou mə takini. Mətə iakaməgkiari a rəmwhen ia iarməri riti. ¹⁸ Nərmama həpik haməfiəutə ia nirəha ti noien me səvəi tīprənə, nənə ro iamınhi irə, iou mwi takəgkiari ərpwi. ¹⁹ Rerimiahaha rirhi mə hiəukurən amasan nari, nənə ro pen hiaməsəni

* **11:13:** 2Kor 2:17, Fil 3:2 * **11:16:** 2Kor 12:6

a nærmama me sāməme hamarməri. ²⁰ Nəri auər a mə nærmama me nəha hærkwī kīmiaha mə tiho nækwānraha, uə hamakres m kīmiaha, uə haməuəsi kīmiaha rəmwhen ia kwənkru, uə haməuvehi utə irəha ia nənīmēmīaha, uə haməpwi nənīmēmīaha, mətə rerīmīaha ragien a ti nəsēnien irəha ho iamīnha irə. ²¹ *Iou iakamauris ti nīnien mə kīmaha nīskaiien səkīmaha riwən ko iahəpko mhə noien me nəha ia kīmiaha.

Iakaməgkiari rəmwhen ia iarməri riti, mətə nəfe nəghin sə nærmama me nəha hokeikei mə tuhəfiəutə irəha tukwe, iou mwi takəgkiari ərpwi tukwe. ²² Irəha nəkur Hipru? Iou mwi. Irəha nəkur Isrel? Iou mwi. Irəha kwənəkwus me səvəi Epraham? Iou mwi. ²³ *Irəha iotukwini-nari me səvəi Kristo? Iou mwi, mətə iou iakəpi raka irəha. Rosi iakaməgkiari rəmwhen ia iarməri riti, mətə iakino pik wok məpi raka irəha. Nənə kuvei pen iou ia kalapus nəpīn rīpik rəpi raka irəha. Kərisi iou rəpi raka irəha. Nənə ipaka iakemhə nəpīn rīpik. ²⁴ *Nəpīn krirum nəkur Isrel hərisi iou m toti-naen. ²⁵ *Nəpīn kahar nəkur Rom həuəsi iou ia kwərgi nei. Nəpīn riti kəkwi iou ia kəruətərei. Nəpīn kahar iakevən ia nītətə nənə nītətə rəmwhenimw. Nəpīn riti iakeiai fwe ia təmwei təsi nəpīn pekīn riti ia nəpīn mīne ia ran. ²⁶ *Nəpīn me pam iakamavən ti noien wok səiou, maməsiari ti iapiwən asori me ia nəkwətənə me, nənə mamarə ia kwopun ərəha ikīn imwei rakres

* **11:21:** Fil 3:5 * **11:23:** Wok Me 16:23, 1Kor 15:10 * **11:24:** Dut 25:3
 * **11:25:** Wok Me 16:22, 14:19 * **11:26:** Wok Me 9:23, 14:5

me, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nəkur imwak me nəkur Isrel, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, mine ia kwopun ərəha ikin ia taon asori, mine ia kwopun ərəha ikin ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia kwopun ərəha ikin fwe ia təsi, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nərmama səməme haməni mə iou me nepwin nəha irəha, mətə hameikuə. ²⁷ *Iakinowok pik misese, nənə nəpin ripik iapkari mhə ia nəpin. Nəpin me nepwin nukumhə rahi iou, nənə iakəkwakwa. Nəpin ripik nəveginien sənək riwən. Nənə nəpin ripik iakaməkure tinari me səiou ripkəmwhen mhə ti nəkwieien. ²⁸ *Narimnari nepwin mwi səməme iapkini mhə, mətə riti ia nirəha in i ia nəpin me rerik ramrhi pik nakalasia me ia kwopun me, iakamregi rəmwhen ia nəri pam riti iakaməvrani. ²⁹ *Nəpin iərmama riti ripkiskai mhə, nənə iou mwi iakamregi mə iapkiskai mhə. Nəpin ko iərmama riti rimwei ia nərəhaien, nənə rerik raməmisə pik tukwe.

³⁰ *Iou takaməkeikei məgkiari ərpwi, mətə takəgkiari ərpwi a ti narimnari me səməme kamhahatən pen mə niskaiien səiou riwən.

³¹ *Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iesu Iərimənu səkitaha sə kaməgnəgini in ia nəpin me ia nuk nuk me, in rukurən mə iou iapkeikuə mhə.

³² *Fwe taon nəha Tamaskes iəmə asori sə ramarə teqin Kig Aretas rokeikei mə trəkwtəmhiri iou.

* **11:27:** 1Kor 4:11, 2Kor 6:5 * **11:28:** Wok Me 20:18-21,31

* **11:29:** 1Kor 9:22 * **11:30:** 2Kor 12:5 * **11:31:** 2Kor 1:23

* **11:32:** Wok Me 9:23-25

Rəmri naruagən me səvənhi ia kwəruə asori səvəi taon mə tuhəkwtəmhiri iou mhəuvehi puvnimwə iou ia kalapus. ³³ Mətə kiməvai pen iou ia tənəripw asori riti krukwi pen nəkwus irə kuvei pen ia ruei nəpai riti, nəpai sə ramərer kuraukurau ia taon nəha, karaka mərməru ia nəkwus reiwaiu, nənə iakap iəmə asori nəha rəpwəh nəkwtəmhirien iou.

12

Pol raməgkiari ia vison me səməme Kumwesən rinəriari pen min

¹ Takaməkeikei məgkiari ərpwi nəri auər a mə noien nəha ko ripko mhə nari riti ramasan. Mətə takaməkeikei mevən mini vison me nepwin mine narimnari me nepwin Iərimənu səkītaha rino pui miou. ² Iakukurən iərman riti sə rīməni nīpərhienien ia Kristo.^a Nuk fotin rukurau raka, Kumwesən rīməuvehi in mevən fwe irənhə ia neiai nəha sə ro kahar irə. Iakreirei mə revən ia nīpwrən uə nənimwin rier ia nīpwrən mevən, Kumwesən əpa rukurən. ³ Iakini mwi mə iakreirei mə revən ia nīpwrən uə nənimwin rier ia nīpwrən mevən, Kumwesən əpa rukurən. Mətə iakukurən mə iəmə nəha, ⁴ Kumwesən rīməuvehi utə revən fwe kwopun nəha Parataes, nənə in rīməregi nəgkiariien afafa me səməme iərmama rireirei ninien. ⁵ *Iou takəgkiari ərpwi ti sə ro iamīnha irə, mətə tapkəgkiari ərpwi mhə tukw iou atukw. Narimnari me səməme kamhahatən pen mə niskaiien səiou riwən, irəha əpa nə takəgkiari

^a **12:2:** Ia kwopun i Pol raməgkiari ia iərman riti, mətə iərman nə in nə Pol. * **12:5:** 2Kor 11:30

ərpwi tukwe. ⁶*Mətə rəfo? Trīni mīnuə iakokeikei mə takəgkiari ərpwi, komhə iou iərmama riti iakamarməri, ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakani ro nīpərhienien. Mətə iapkəgkiari ərpwi mhə iamīnha irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien mə iərmama riti truvehi utə iou irənhə məpi raka nəri sə ratukwatukw. Iakokeikei mə trətoni iou rəmwhen ia nəfe tako uə takīni.

⁷*Vison me nəha Iərimənu rīno pui miou rīpik.^b Ti nīniseien iou mə takəpwəh nəfiūtəien iou ia vison me nəha iakinətoni, kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia təsi nīmīrhi riti raməpi nīpwrak, məmwhen mwi ia iəremhə riti ruku pen ti Setan mamō nəmisəien miou. Kuvei pehe nəri nəha miou mə takəpwəh nəfiūtəien iou ia narimnari me nəha Iərimənu səkitaha rīno pui miou.

⁸ Iakinəres Iərimənu səkitaha m kahar mə truvehi raka nəri nəha pwəh rəpwəh noien nəmisəien miou. ⁹*Mətə Iərimənu rīni pehe tukw iou i mə,

“Namasanien səiou rīnəmwhen raka trasitu ia niram. Nəpīn nīskaiien səim riwən, nīskaiien səiou truvehe masori ia niram.” Ro pen rerik ramagien mə takəgkiari ərpwi ia nīmīruien səiou sə nīskaiien riwən irə, mə nīskaiien səvəi Kristo trarə ia nīmīruien səiou. ¹⁰ Ro pen iou rerik ramagien a ia nəpouien me, nīni ərəhaien me, nəpīn skai me, nometəien me, mīne nərəhaien me

nəpwīn mwi səməme kamo ia nirak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Kristo. Rerik ramagien a ti nəri nə mə nəpīn nīskaiien səiou riwən, nənə nəpīn

* **12:6:** 1Kor 10:8, 1Kor 11:16 * **12:7:** Job 2:6 **b** **12:7:**

Narimnari me i Pol raməgkiari irə Kumwesən rīno pui pen min ia vison me rətoni fwe ia neiai sə ro kahar irə. * **12:9:** Fil 4:11-13

nəha in nəha iakauvehi niskaiien.

Pol raməgkiari skai m nəkur Korin

11 *Təkwtəkhwuni iakaməgkiari iakəmwhen ia iərmama riti ramarməri, mətə kimiaha hiənəkeikei miou ti noien iamini irə ti nəri nə mə ratukwatukw mə tihəgnəgini iou, mətə hiənəpwəh noien. Rosi iou iəmə auər a, mətə aposol me nəha səməme hiaməni mə irəha hasori, iou iapkətoni anan mhə mə irəha hasori anan ia nirak. 12 *Nəpən iakinamarə kitaha m kimiaha, iakamo nimtətien me səməme kamhahatən mə iou aposol pərhiēn riti. Iakinamo nimtətien me, mine narimnari me səməme nərmama hətoni nənimenraha rier. Iakinamo narimnari me nepwən mwi ia niskaiien səvəi Kumwesən ia rerimiaha, nənə mo nətərigien səiou rəpwəmwis. 13 *Noien amasan sə iakino m kimiaha rəmwhen a iakino m nakalasia me pam, mətə nari kuatia ropə in nə iapkəres mhə mane tukumiaha. Mə noien nəha rərəha enouenou ia nərəhəien səiou.

14 *Təkwtəkhwuni iakamərer mwatuk mə takuvehe məti pehe kimiaha səro kahar irə. Nənə tapkəres mhə mane tukumiaha, ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien nautə səkimiaha, mətə iakokeikei a kimiaha. Həregi ro. Ripko mhə wok səvəi nəkwərhakwərha me mə tuhəmri karen mane sə trasitu ia tata mine mama səvənraha kurirə. Mətə wok səvəi tata mine mama irau tro iaminiha irə rasitu ia nəkwərhakwərha me səvənrau. 15 *Ro pen rerik ramagien mə takuvei pehe pam narimnari me səiou m kimiaha, nənə

* 12:11: 2Kor 11:5 * 12:12: Rom 15:19 * 12:13: 2Kor 11:9

* 12:14: 2Kor 13:1 * 12:15: Fil 2:17

muvei pen mwi nimiruien səiou tukumiaha. Nokeikeien səiou rasori tukumiaha, mətə səkimiaha rouihi a tukw iou. Noien nəha rəpwəh natukwatukwien! ¹⁶ Kimiaha hiəukurən mə nīpərhiēnien iou iapkəres mhə mane m kimiaha, mətə rosi kimiaha nepwīn hiaməni mə iakino noien ikou me, muvehi kimiaha ia neikuəien me rəmwhen ia kwənkru. ¹⁷ Rəfo? Iakakres m kimiaha ia nərmama me nəha iakinərhi pehe irəha həuwehe tukumiaha? Rekəm! ¹⁸ *Iakinəres Taetas mə truvehe mətoni kimiaha, nənə mərhi pehe piəvtaha riti irau min. Mətə Taetas nəha in ripkakres mhə m kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə kimrau min irauavən pəri nətərigien səkimrau mīne noien kuatia.

¹⁹ Rosi rerimiaha rirhi mə ia nəgkiariien me pam nəha kimaha iahaməgkiari m kimiaha, mamhənise nəgkiariien ərəha me nepwīn səməme kamīni ia kimaha, mətə rekəm. Ia nəmri Kumwesən kimaha iahaməgkiari, mamhəni rəmwhen sə Kristo rokeikei. Nərmama keikei me, narimnari me pam səməme iahamo, mətə iahamo mə tahəuvrhəkin kimiaha hiəuwehe mhəutə. ²⁰ *Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iakamhekīr mə kamo nəpīn takuvehe, takətoni mə hiopə, hiəpko mhə noien sə iakokeikei. Nənə kimiaha mwi tihətoni mə iakopə, iapko mhə noien sə hiokeikei. Iakamhekīr mə takətoni kimiaha nepwīn hiaməvisə, nepwīn rerīnraha ramrhi ərəha irəha me, nepwīn niemaha raməpi irəha, nepwīn kamhətərig əpa ti nīrəha, nepwīn kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, nepwīn kamhəni nīkare iərmama, nepwīn

* **12:18:** 2Kor 8:6,16-18 * **12:20:** 2Kor 2:1-4

kamhərpwi irəha, mamho əpnəpən noien me.
 21 *Iakamhekir mə kamo nəpən takuvehe mwi
 Kumwesən səiou ro iou iakauris ia nəmrīmiaha.
 Nənə rerik trərkwəpīr iakasək tukumiaha me
 nepwīn səməme hənəmo noien ərəha fwe kupwən,
 nənə mhəpwəh nīrərigien ia noien ərəha me
 səvənraha səməme kamho ia nəpən me. Irəha
 kamho noien me səməme həkemik, irəha
 nərman mīne nīpran kamhəiri əpnəpən irəha
 me, mamho mwi noien ərəha nepwīn mwi.

13

*Nəgkiariien sə Pol rani ti nəsuəpwirīien nakala-
 sia me fwe Korin*

1 *In i nəvənien səiou səro kahar irə takuvehe
 mətoni kīmiaha. Nəkukuə lkinan rani mə, “Nəpən
 iərmama riti rarukwi pen nəgkiariien ia iərmama
 riti, iərmama kəru uə kahar tuhaməkeikei mhəni
 nəgkiariien kuatia, nənə nərmama tuhəukurən mə
 nəgkiariien nəha karukwi pen ia iərmama nəha ro
 nīpərhienien.”

2 Iakokeikei mə takini nəgkiariien riti tukumiaha
 səməme fwe kupwən hiamə noien ərəha,
 iakokeikei mə takini mwi tukumiaha pam.
 Iakuvəni raka nəgkiariien i tukumiaha kupwən
 nəpən iakiməuvehe tukumiaha sə ro kəru irə, nənə
 təkwtəkwi iakamarə isipwīn tukumiaha, mətə
 iakokeikei mə takini mwi. Trīni mīnuə iakuvehe
 mətoni mwi kīmiaha, mətə kīmiaha nepwīn hiamə
 ihi noien ərəha, tako rīskai mīnraha məkoui
 atukwatukw irəha irə. 3 Tako iamīnhi irə ti nəri

* 12:21: 2Kor 13:2 * 13:1: 2Kor 12:14, Mat 18:16, 1Tim 5:19

nə mə hiamətui nari riti sə tako trahatən pen mə nɪpərhiɛniɛn i Kristo raməgkiari ramier ia nəgkiariɛn səiou. Nəfe Kristo ramo m kimiaha rɪpkəpou mhə tukwe, mətə in ramo kamətə nɪskaiɛn səvənhi ia kimiaha. ⁴ *Nɪpərhiɛniɛn, nəpɪn kɪnərui tərini pen in ia nei kamarkuauɪ, nɪskaiɛn səvənhi riwən. Mətə ipwet mine in ramiru ia nɪskaiɛn səvəi Kumwesən. Kimaha nɪskaiɛn səkimaha riwən rəmwhen mwɪ ia Kristo fwe kupwən. Mətə nəpɪn tahəuvehe mhətoni kimiaha, tihətoni mə kimaha iahaməmɪru ia nɪskaiɛn səvəi Kumwesən rəmwhen a ia Kristo ipwet mine.

⁵ *Ramasan mə kimiaha atukw tihətə amasan kimiaha me, mhəkiri noien səkimiaha, mhətə sas mə hiaməkwtəmhirɪ pərhiɛn noien səvəi nahatətəiɛn uə rekəm. Tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu Kristo in fwe ia rerimɪaha, mətə mə nahatətəiɛn səkimiaha ro neikuəiɛn i, Kristo in riwən fwe ia rerimɪaha. ⁶ Nənə rerik ramrhi mə tihətə sas ia kimaha mə nahatətəiɛn səkimaha rɪpko mhə neikuəiɛn i. ⁷ Mətə kimaha iahaməfwaki m Kumwesən mə kimiaha riti trɪpko mhə nari riti rərəha. Kimaha iahəpkəfwaki mhə iamɪnhi irə mə tuko kəgnəgɪni kimaha mə wok səkimaha ramasan, rekəm. Mətə iahokeikei mə kimiaha tiho noien sə ratukwatukw nəri auər a mə ia nətəiɛn səvəi nərmama nepwɪn həni mə wok səkimaha rərəha. ⁸ *Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə ko iahəpko mhə nari riti sə rəsisəg nɪpərhiɛniɛn, mətə iahəukurən a noien nəri sə rauvehi utə nɪpərhiɛniɛn. ⁹ Nəri auər a mə kamətə kimaha mə nɪskaiɛn səkimaha riwən, mətə mə kimiaha

* 13:4: Fil 2:7-8 * 13:5: 1Kor 11:28 * 13:8: 1Kor 13:6

hiəskai rerimaha ragien. Ro iaminihi irə ia-
haməfwaki mə tihəuvehe matukwatukw amasan.
¹⁰ *Takamarə isipwɪn tukumiaha mɪrai nəkuə i
mərhi pehe i tukumiaha. Iako iaminha irə mə
nəpɪn takuvehe tapko mhə riskai m kɪmiaha. Iou
apostol riti, Kumwesən ruvei pehe nasoriien nəha
miou mə takuvrhəkin kɪmiaha hiəuvehe mhəutə,
mətə in rɪpkuvei pehe nasoriien nəha miou mə
takouraha kɪmiaha hiewaiu.

Nəgkiariien sampam

¹¹ *Piak me, in i nəgkiariien sampam səiou
iakini məsəkir m kɪmiaha. Kɪmiaha tihaməkeikei
mheipeni suatuk me səkɪmiaha, mhəregi
nəgkiariien səiou, mho nətərigien səkɪmiaha pwəh
ruvehe mo kuatia, mharə ia nəmərinuien, nənə
Kumwesən səvəi nokeikeiien mine nəmərinuien
tramarə tukumiaha.

¹² *Həni ramasan tukumiaha me mhakei m
kɪmiaha me ia nakeiien sə rəmher. ¹³ Nərmama
me pam səvəi Kumwesən kamhəni pehe ramasan
tukumiaha.

¹⁴ Pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu
səkitaha mine nokeikeiien səvəi Kumwesən mine
no pəriien nari səvəi Nənimwɪn Ikinan tramarə
tukumiaha pam.

* **13:10:** 2Kor 2:3, 10:8 * **13:11:** Rom 15:33 * **13:12:** Rom
16:16

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nəfe (Kwamera) language
of Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nəfe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nəfe de
Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nəfe (Nəfe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416